

# ПРОЄКТ «ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ ПРОСТІР»

---

Ліцей 157



# КОМАНДА «НАУКОВА ЕЛІТА УКРАЇНИ»

Кузнік Валерія – учениця 11.1 класу

Ковбаса Вероніка – учениця 11.4 класу

Первак Ярослав – учень 11.4 класу

Скворцов Микита - учень 11.4 класу

Андрійко Єлизавета – учениця 10.4 класу

Коник Вероніка – учениця 10.1 класу

Колодяжний Олександр – учень 10.1 класу

# АКТУАЛЬНІСТЬ

**Проблема:** відновлення національної пам'яті роду та збереження здоров'я нації в умовах війни

**Тема важлива** саме зараз оскільки ідентифікація кожного українця із своєю нацією можлива лише через знання історії свого роду, усвідомлення свого коріння, а ще важливіше зберегти для майбутнього здоровий генотип сильної української нації.

Проблема нерозривнопов'язана потребами школи, громади і країни, бо ми зараз знаходимося в моменті кристалізації, очищення і зміцнення української нації в умовах російсько-української війни

# НОВИЗНА

це родинні архіви, які ще не публікувалися

Начало жизни где-то далеко,  
Конец ее, быть может близок.  
Пройти свой путь мне было нелегко,  
Рассказывать о нем еще трудней.

СЫНУ НАШЕМУ  
МУРАТОВУ ИГОРУ ЕВГЕНЬЕВИЧУ  
И ЕГО ПОТОМСТВУ

## БЫЛЫЕ, МЫСЛИ И ВОСПОМИНАНИЯ ХИРУРГА

### Глава - I

10 июня 1895 года на Полтавщине был ясный, теплый день. В большом старинном селе Березовке Прилукского уезда Полтавской губернии, с раннего утра царило необычное оживление. Вызвано оно было тем обстоятельством, что в осуществлении столыпинской реформы свыше пятидесяти семейств уезжали в далекую и невидомую для них Сибирь. Возвратившиеся ходаки, которых березовцы послали для предварительного ознакомления, рассказали односельчанам о том, что в Акмолинской области Петропавловском уезде, в 120 верстах от г. Петропавловска в западном направлении находится большое и многоводное озеро, носящее киргизское название Аabei, изобилующее рыбой и водоплавающей дичью.

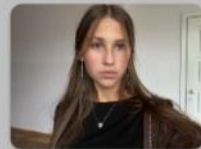
У берегов о. Аabei по плану составленному землемерами будут селиться переселенцы, а в 3-5 верстах получат наделы пахотной земли, угодья под сенокосы, часть леса и пастбища для скота, что составит по десять десятин на каждую мужскую душу.

Михаил Сотниченко и Иван Горевой, так звали ходаков, мужчины средних лет, оба грамотные и весьма толковые, хорошо разбирающиеся в вопросах земледелия и плодородия почв, рассказы и о многом доугом, что они видели своими глазами и слышали в соседней казачьей станице Новорыбинской, а также и от челдонов в селе Старицком.

По словам ходаков все, что относилось к вопросам климата, плодородия почв, и экономики местного населения, выглядело таким образом: в зимние месяцы с декабря по март, морозы держатся от

## АГРАРНЕ ПЕРЕСЕЛЕННЯ УКРАЇНЦІВ ПОЛТАВЩИНИ НА СІРІЙ КЛИН В КІНЦІ ХІХ СТОЛІТТЯ НА ОСНОВІ ДАНИХ «СПОГАДІВ» САВЧЕНКА-МУРАТОВА ЄВГЕНА РОДІОНОВИЧА

Роботу виконала:  
Кузнік Валерія Дмитрівна,  
учениця 10 класу ліцею 157  
Оболонського району м. Києва,  
Слухач МАН  
Науковий керівник:  
Савжаров Валерій Анатолійович,  
викладач ІНН права ДПУ  
Педагогічний керівник:  
Созанська Ольга Володимирівна,  
учитель історії вищої категорії,  
вчитель – методист ліцею 157  
Оболонського району м. Києва.



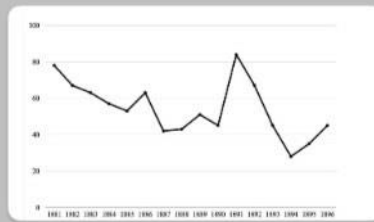
Вікіпедія: Історія  
Сторінка: Крижанівська

**Новизна роботи.** Вперше вводиться в науковий обіг рукопис «Спогадів» Савченко-Муратова Є. Р., який дає змогу вивчити процес аграрного переселення на Сірий Клин у 1895 р. під кутом зору мікросторій.



1. Село Березівка  
2. Районні центри Українщини  
3. Районні центри Європи  
4. Районні центри Сходу  
5. Районні центри Чорномор'я  
6. Село Нове Сіриє

Карта шляху переселення селян Полтавської губернії Прилуцького повіту з села Березівка у 1895 р. на Сірий Клин, де заснували Новотроїцьке. (авторська)



Графік цін на зерно (в копійках) у Полтавській губернії  
Автор Кузнік Валерія.

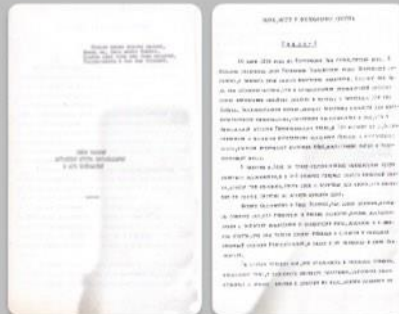


Фото сторінок рукопису Савченко-Муратова Є. Р.  
1961-1967 рр.  
Родинний архів Кузнік Валерія

**Мета дослідження.** Дослідити причини, хід і наслідки аграрного переселення селян Полтавщини на Сірий Клин.

**Об'єкт дослідження.** Розділ «Спогадів» Савченко-Муратова Євгена Родіоновича, які стосуються переселення селян Полтавщини на Сірий Клин.

**Предмет дослідження.** Процес аграрного переселення селян Полтавщини на Сірий Клин в кінці ХІХ ст. на основі даних рукопису «Спогадів» Савченко-Муратова Є. Р. і родинного архіву Кузнік Валерія.

**Актуальність теми.** В умовах російсько-української війни частина українців переселилася закордон, дослідження переселенської політики дасть змогу діагностувати вплив цього явища на самоідентифікацію нащадків переселенців.



Фото Савченко-Муратова Євгена Родіоновича, з сімейного архіву Кузнік, сфотографовано 1947 рр. місце Київ.



Фото Савченко-Муратова Є. Р. із Муратової Іви Олександрівни, з сімейного архіву Кузнік, сфотографовано 1938-1939 рр. місце Одеса.

### Джерельна база:

- Рукопис «Минуле, думки і спогади хірурга» Савченко-Муратова Є. Р. із родинного архіву Кузнік.
- Дані архіву Полтавської області, опис 257.
- Інтерв'ю з Кузнік Вікторією Ігорівною (н. р. 1956)
- Інтерв'ю з очільницею Українського національного центру «Полісся» Північно-Казхастанської області Іваненко Марією Адамівною
- Фотодокументи родинного архіву Кузнік Валерія

### Завдання:

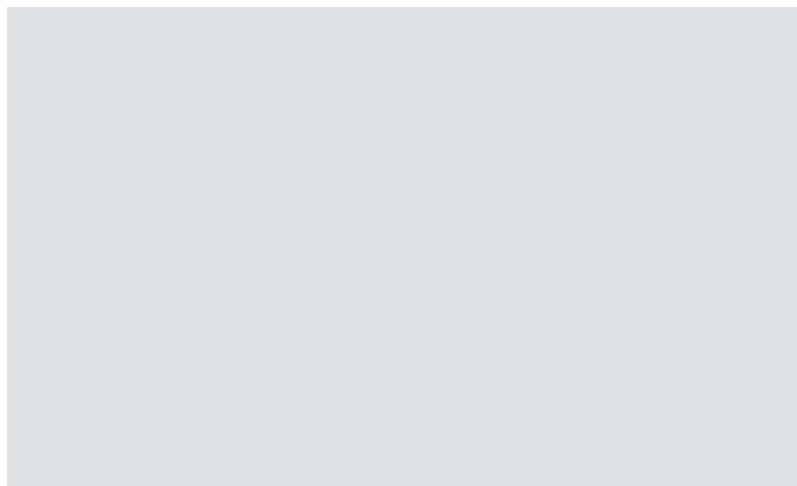
- Причини аграрного переселення селян Полтавщини у кінці ХІХ ст на Сірий Клин.
- Підготовка до переселення, роль ходаків і юридичне оформлення переїзду.
- Дослідити процес обживання селян Полтавщини на Сірому Клину.
- Наслідки другої хвилі переселення українців на Сірий Клин.

### Висновки:

- На Полтавщині малоземелля та безземелля було найвищим.
- Співхідне переселення під свій контроль взяла держава.
- Селяни отримали 10 десятин цільної землі і в перші три роки повністю звільнялося від оподаткування і отримували кредит.
- Друга хвиля переселення не зменшила кількість малоземельних і безземельних селян, тому в подальшому Столыпинська реформа (1906-1911 рр.), інтенсифікувала переселення за умр. Вкорінення селян на нових землях пройшло успішно. Імперський уряд намагався поєднати колонізацію з русифікацією земель, проте українська діаспора існує і до сьогодні.

# НОВИЗНА

це переплетення  
архівних матеріалів  
та даних  
мікроісторії



# НОВИЗНА

## це усні свідчення родичів



Стеблик Галина

## Український інститут Америки



## ІСТОРІЯ РОДИНИ ДЖУСІВ: ПРИКЛАДИ СЛУЖИТТЯ УКРАЇНИ



Учень 10 класу ліцею №157 Оболонського району м. Києва  
Первак Ярослав Леонідович

Науковий керівник: Камаралі Світлана Євгенівна, кандидат історичних наук, доцент кафедри теорії та історії держави і права ННІ права ДПУ.  
Педагогічний керівник: Созанська Ольга Володимирівна, учитель історії вищої категорії, вчитель – методист ліцею 157 Оболонського району м. Києва.

**Новизна роботи.** В сучасній історіографії неовно, інколи з неточностями та хибними твердженнями висвітлено історію життя та діяльності Володимира Джуса. Участь Ярослава Джуса у лавах УПА і репресії проти його родини у ході операції «Захід» взагалі не вивчалися. Інформація з родинних архівів та передань Джусів та сімей, що походять з цього роду, дає новий матеріал для українознавчих досліджень.

**Мета дослідження.** Дослідити історію життя і діяльності Володимира Джуса – винахідника та промисловця США, засновника Українського інституту Америки, та його племінника Ярослава Джуса, який служив у лавах УПА, а його рідня постраждала від сталінських репресій під час операції «Захід».

**Об'єкт дослідження.** Історія родини Джусів з акцентом на діяльності Володимира Джуса та Ярослава Джуса.

**Предмет дослідження.** Вклад Володимира Джуса та Ярослава Джуса і його родини у боротьбу за інтереси українському народу.

**Актуальність дослідження.** Зараз в умовах російсько-української війни частина українців змушена була залишити батьківщину, інші – залишилися на рідній землі, продовжуючи боротьбу. Історія родини Джусів є наочним прикладом для сучасників як можна служити Україні і на батьківщині і за кордоном.



Фото Володимира Джуса, 1949 р. Берн Р.Л., ст. 5



Будинок Українського інституту США з українським прапором 2022 р. Сайт Українського інституту в США (<https://ukrainianinstitute.org>)



Листівка, надіслана з німецького полону Ярославом Джусом у 1943 році. Родинний архів Ярослава Первака.



Фото Ярослава Джуса з сім'єю, німецькою Мериною та сестрами Марією та Емілією, 1940 р. Родинний архів Ярослава Первака.



Плакат з рекламою продукції підприємства Володимира Джуса, 1932 р.  
Воланська М. Український винахідник, який зробив переворот у світовій авіації // Наука. – 2020. – № 11-12. – С. 35

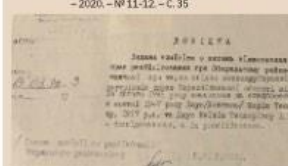


Фото Івана і Ксенії Джус, 1924 р.  
Рональд Поуренс Берн «Сталінізм і американці» стор. 23.

- Джерельна база:**
- Електронний архів українського визвольного руху.
  - Документи сімейного архіву Ярослава Первака.
  - Свідчення Галини Стеблик-Шиш – племінниці Ярослава Джуса та двоюрідної онуки Володимира Джуса.

- Завдання дослідження:**
- Дослідити історію родини Джусів-Перваків на тлі історії України
  - Дослідити життя і діяльність Володимира Джуса як бізнесмена США та філантропа.
  - Дослідити вклад Володимира Джуса у світову україністику
  - Прослідкувати на прикладі родини Джусів як українці в еміграції і на рідній землі відстоювали інтереси українського народу в першій половині ХХ ст.

- Висновки:**
- Родина Джусів брала участь у боротьбі за незалежність України: Ярослав Джус воював у лавах УПА, за що його родина була депортована під час операції «Захід»
  - Володимир Джус, емігрував до США, досягнув значних успіхів у професійній діяльності та використав свої статки для популяризації україністики у світі.
  - Володимир Джус заснував Український Інститут Америки.
  - Історія родини Джусів показує, що служити своїй країні можна в різних умовах: як в еміграції так і на рідній землі.



Довідка про реабілітацію Джус Марії та Джус Емілії, 1992 р., Родинний архів Ярослава Первака.



Свідцтво про народження Шиш(Стеблик) Галини, 24.12.1958, Родинний Архів Ярослава Первака.

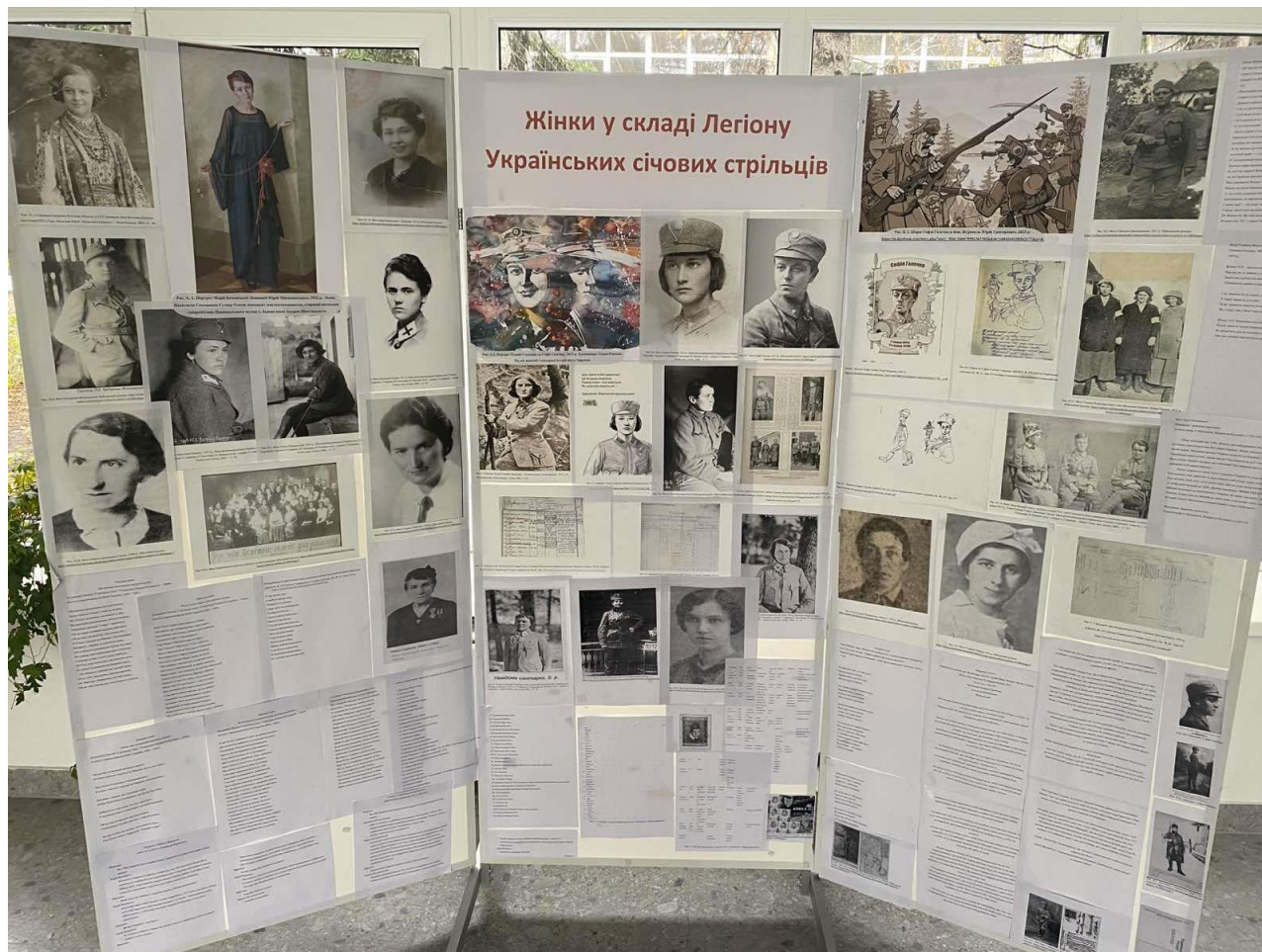


Операція «Захід». Наказ міністра державної безпеки СРСР за 1947 рік №00430

<http://old.avr.org.ua/>

# НОВИЗНА

Якісний аналіз зібраного матеріалу за допомогою методу інтерв'ювання



Комунальний заклад позашкільної освіти "Київська Мала академія наук учнівської молоді".

## ЖІНКИ У СКЛАДІ ЛЕГІОНУ УСС: ІСТОРІЯ СУСПІЛЬНОГО ВИЗНАННЯ



**Науковий керівник:** Ермак Тетяна Миколаївна, учитель мистецтва вищої категорії, директор ліцею 157, Оболонського району м. Києва

**Педагогічний керівник:** Созанська Ольга Володимирівна, учитель історії, вчитель-методист ліцею 157 Оболонського району м. Києва

**Ковбаса Вероніка Василівна,** Учениця 10 класу ліцею 157 Оболонського району м. Києва,

**Практичне застосування.** На основі зібраного матеріалу відкрито ще один структурний підрозділ ліцейного музею «Незламна Україна»: «Жінки в Легіоні УСС», а також результати нашого дослідження надані українському художнику Юрію Журавлю для розробки нового роздлу у книзі «Знай наших» та календаря цього ж проєкту.

### Мета дослідження.

Прослідкувати як розвивалася історія визнання суспільством жінок УСС.

### Об'єкт дослідження.

Жінки, які служили в лавах УСС.

**Предмет дослідження.** Історія життя та визнання жінок УСС під час Першої світової війни та після її закінчення.

**Джерельна база:** Документи ЦДАУЛ, Ф. 353 Illustrierte Geschichte des Weltkrieges 1914/16. Спогади Олени Степанів та Дмитерко Гандзі. Інтерв'ю у художників Юрія Журавля, Максима Богдановського, Ренькас Ганни, у науковій співробітниці Львівського музею імені А. Шептицького Олесі Семчишин.

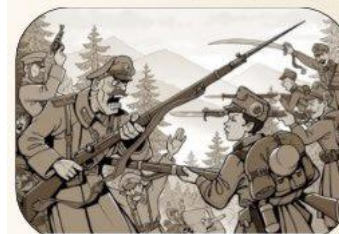


Рис. В. 2. Шарж Софії Галечко в бою. Журавель Юрій Григорович, 2022 р.



Рис. Г.2. Портрет Олени Степанів, Максима Богдановського, 2023 р



Портрет Олени Степанів та Софії Галечко, 2023 р. Музей жіночої і гендерної історії. Художниці: Ганна Ренькас

Дослідити передумови та причини участі жінок у боротьбі УСС

Дослідити роль жінок у складі УСС.

1 **Завдання дослідження** 2

Дослідити історію життя жінок УСС після закінчення Першої світової війни

Дослідити процес визнання жінок УСС суспільством.

3

4

### ВИСНОВКИ

1. Передумови для участі жінок у лавах УСС це боротьба за розширення їхніх гендерних ролей. Основною причиною участі жінок в УСС була боротьба за ідею української державності.

2. Приклад жінок УСС став зразком для наступних поколінь. Прогрес гендерної рівності в секторі оборони відображає збільшення частки жінок у складі УГА, УПА, армії УНР, ЗСУ

3. Після закінчення війни деякі жінки УСС зазнали репресій від чехословацької, польської та радянської влади, частина виїхала в еміграцію.

4. Увічнення пам'яті жінок УСС почалося під час Першої світової війни, продовжилося в діаспорі. В Незалежній Україні в умовах російської-української війни, жінки УСС зайняли заслужене почесне місце в історії країни.



Рис. Щ.1 Відкриття структурного підрозділу «Жінки у складі Легіону Українських січових стрільців» у історико-мистецькому музеї «Незламна Україна» ліцею 157 Оболонського району міста



Рис. У.1 Репродуція картини «Незламна Україна» Ермак Тетяна і Холоменюк Андрій, 2024 р. Історико-мистецький Музей ліцею 157 Оболонського району

# НОВИЗНА

## це учнівські винаходи



# НОВИЗНА

Застосування  
знань на  
практиці





це IT на службі для людей з виходом наших учнівських проєктів на міжнародний рівень

НОВИЗНА

# НОВИЗНА

це старапи, які стали нашими брендами – Живий музей  
і Літературна світлиця, Берегиня ладу -  
«Конституція для всіх і великих і малих».





Державний податковий університет,  
Санджаров Валерій кандидат  
історичних наук

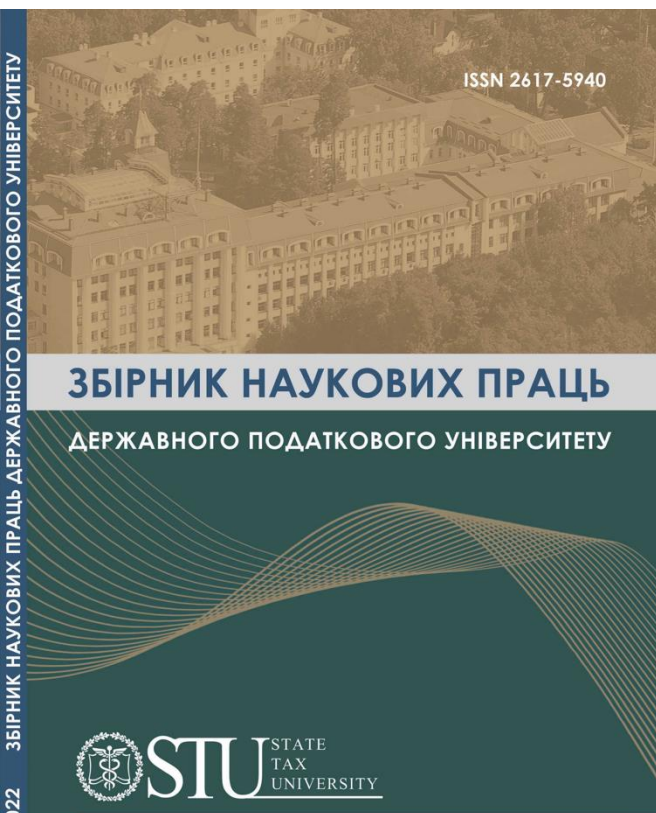
Камаларі Світлана, кандидат  
історичних наук, доцент

---

ЗВ'ЯЗОК З ВУЗАМИ

# ІНСТРУМЕНТИ ПОШИРЕННЯ

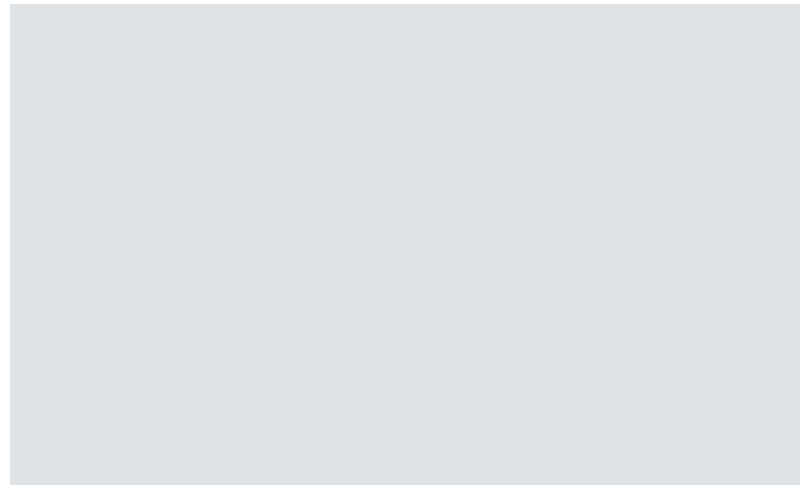
інноваційного продукту



Лідерство засноване на  
цінностях



Науково-  
практична  
конференція:  
«Медичний  
профіль в освіті»





# ЦІННІСНЕ ЛІДЕРСТВО

Результати

# МЕСЕДЖ

«Досліджуйте,  
творіть, змінюйте  
підходи до  
реалізації  
власних ідей  
через науку!»

